

Recenzja dorobku naukowego

napisana w oparciu o wniosek dra Jarosława Przeperskiego o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika. Podstawą do napisania recenzji jest art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. 2018 poz. 1668; tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 742, 1088, 1234, 1672, 1872, 2005, z 2024 r. poz. 124, 227) oraz Uchwała Nr 35 Rady Dyscypliny Naukowej Pedagogika Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 15. października 2024 r. w sprawie powołania Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr. Jarosławowi Przeperskiemu

SPIS TREŚCI

1. DANE O KARIERZE NAUKOWEJ HABILITANTA.....	2
1.1. Stopnie naukowe	2
1.2. Praca naukowo-dydaktyczna	2
2. DANE O DOROBKU NAUKOWYM HABILITANTA	3
3. OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH POD KĄTEM MIESZCZENIA SIĘ W ZAKRESIE NAUKI: PEDAGOGIKA	3
3.1. Dążenie do zintegrowanego podejścia familiocentrycznego i pajdocentrycznego wynikającego z systemowego rozumienia rodziny i podmiotowości dziecka	6
3.2. Badania paradygmatu paternalistycznego funkcjonującego w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.....	7
3.3. Badania nad podejmowaniem decyzji w pracy socjalnej.....	8
4. WYBITNOŚĆ, ORYGINALNOŚĆ, UNIKATOWOŚĆ, NIEPOWTARZALNOŚĆ OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH (SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1, PKT. 2A USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – STANOWIĄCYCH ZNACZĄCY WKŁAD W ROZWÓJ PEDAGOGIKI.....	11
5. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1, PKT. 2A I 2B USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – KANDYDAT POSIADA 1 MONOGRAFIĘ NAUKOWĄ (2A) lub CYKL POWIĄZANYCH TEMATYCZNIE ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH (2B)	14

---

¹ Recenzent: ks. dr hab. Kazimierz Pierzchała, dr teologii biblijnej; prof. dr hab. nauk społecznych, w dziedzinie pedagogika (resocjalizacyjna); Adres do korespondencji: ul. Wincentego Rzymowskiego 35; 02-697 Warszawa; email: k.pierzchala68@o2.pl (prywatny); kazimierz.pierzchala@kul.pl; telefon: 603-692-852; Afiliacja: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II; <https://orcid.org/0000-0001-9972-943X>

6. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1, PKT. 3) PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – WYKAZANIE SIĘ ISTOTNĄ AKTYWNOŚCIĄ NAUKOWĄ REALIZOWANĄ W WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ, W SZCZEGÓLNOŚCI ZAGRANICZNEJ	17
7. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1 USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – PODSUMOWANIE	19
8. JEDNOZNACZNA KONKLUZJA WSKAZUJĄCA, CZY W OPINII RECENZENTA ZASADNE JEST DOPUSZCZENIE HABILITANTA DO DAJSZYCH ETAPÓW PRZEWODU HABILITACYJNEGO	20

1. DANE O KARIERZE NAUKOWEJ HABILITANTA

1.1. Stopnie naukowe

Kandydat przedstawia posiadanie następujących stopni naukowych:

- 1997 r. – obrona pracy magisterskiej: *Specyfika doradcy w poradnictwie pastoralnym* (promotor prof. Józef Półturzycki); Studia magisterskie na kierunku pedagogika, specjalizacja edukacja ustawiczna – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- 2014 r. – Stopień doktora nauk społecznych, nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – praca doktorska *Konferencja Grupy Rodzinnej jako metoda pomocy rodzinie* (promotor dr hab. prof. UMK Tomasz Biernat)

1.2. Praca naukowo-dydaktyczna

Habilitant wykazuje następujące uczelnie swej pracy naukowo-dydaktycznej:

- 2016 – obecnie – Adiunkt naukowo – dydaktyczny, Instytut Nauk Pedagogicznych, Wydział Filozofii i Nauk Społecznych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
- 2010 – 2015 – Wykładowca – kierunek praca socjalna, Wydział Nauk Pedagogicznych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu;
- 2008 – 2016 – Dyrektor – Fundacja Nadzieja dla Rodzin, Toruń;
- 1998 – 2012 – Wychowawca – Centrum Wspierania Dzieci i Młodzieży „Młody Las” w Toruniu.

2. DANE O DOROBKU NAUKOWYM HABILITANTA

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Jarosław Przeperski opublikował 5 monografii, w tym 2 jako współautor.

Za najważniejsze osiągnięcie naukowe Doktorant przedstawia autorską monografię pt. *Uwarunkowania decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2024, ss. 236. W autoreferacie błędnie podano Warszawa.

Ponadto Kandydat opublikował 22 artykuły, w tym 9, jako rozdziały w monografiach naukowych oraz 13 w wysoko punktowanych czasopismach naukowych. Był 4-krotnie członkiem w redakcjach naukowych monografii, 15-krotnie wystąpił na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych, a także 2-krotnie brał udziału w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, w tym raz jako główny organizator, przewodniczący komitetu naukowego.

Dane naukometryczne Habilitanta przedstawiają się w sposób następujący:

- Liczba cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań (dzień 6.05.2024): Baza Google Scholar: 199 cytowań (narzędzie nie pozwala na wyłączenie autocytowań), Scopus: 51 cytowania,
- Indeks Hirscha: 8 (Google Scholar), 4 (Scopus)
- Baza OMEGA: Sumaryczny IF 10,656, sumaryczna punktacja ministerialna 1361.

W mojej ocenie dorobek naukowy ubiegającego się o stopień doktora habilitowanego dra Jarosława Przeperskiego jest dostatecznie wyrazisty, znaczący, spełniający wymagania stawiane pracom naukowym.

3. OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH POD KĄTEM MIESZCZENIA SIĘ ICH W ZAKRESIE NAUKI: PEDAGOGIKA

Przygotowana publikacja *Uwarunkowania decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym* jest efektem poszukiwań badawczych Kandydata, które podejmował – jak podaje – od czasu pracy nad rozprawą doktorską i w szczególności sposób od momentu zatrudnienia na etacie adiunkta we wrześniu 2016 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W monografii tej Kandydat poszukuję odpowiedzi na pytanie: *o uwarunkowania, czynniki, które wpływają na to, czy dziecko, które nie ma prawidłowo zaspokajanych potrzeb opiekuńczych zostaje umieszczone w środowisku substytucyjnym, czy też pozostaje dalej w swojej rodzinie pochodzenia?*

Warto wspomnieć, że piecza zastępcza ma charakter tymczasowy, może przybierać formę rodzinną (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka) bądź instytucjonalną (placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne). Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej jest możliwe na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności, natomiast w przypadku kontynuowania nauki w szkole, w uczelni, zakładzie kształcenia nauczycieli, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego – za zgodą osoby sprawującej pieczę – okres ten może być wydłużony, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia (Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, Dz. U. 2011 Nr 197, poz. 887, art. 32; t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177, 742 i 743, 858). Każda z wyżej wymienionych form opieki zastępczej powinna stanowić środowisko wychowawcze, mające kompensować braki w opiece, wychowaniu, edukacji powierzonego jej dziecka, w tym również dziecka zdolnego.

Badania te należą do jednego z obszarów pedagogiki społecznej, pedagogiki rodziny i pracy socjalnej, jakim jest umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej w ujęciu familiocentrycznym i pajdocentrycznym.

Kariera zawodowa dra Jarosława Przeperskiego jako pedagoga rozpoczęła się od pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Kontynuacją powyższego była późniejsza praca na Uniwersytecie, która pozwoliła Kandydatowi w sposób naukowy podejść do próby rozwiązania szeregu zaobserwowanych wcześniej dylematów.

Umieszczenie dziecka w **pieczy zastępczej** jest w każdym przypadku sytuacją, którą można określić jako kryzysową. Jest to kryzys rodziny, ale także, jeżeli nie przede wszystkim, dziecka, które zostaje przeniesione w nowe środowisko opiekuńcze. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w znaczący sposób wpływa na jego dalsze losy.

Podjęcie decyzji o zamianie naturalnego środowiska opiekuńczego, jakim jest rodzina, na środowisko substytucyjne nie należy do łatwych. Także w odbiorze społecznym decyzje te wywołują duże emocje i narażone są na zarzuty arbitralności i podejmowania ich pod wpływem subiektywnych przekonań. Choć w każdym przypadku ostateczną decyzję o umieszczeniu podejmuje sędzia rodzinny, to w procesie podejmowania decyzji istotną rolę

pełni pracownik socjalny i asystent rodziny. Przedstawiciele tych profesji są często stawiani w sytuacji posiadania niewystarczających danych i jednocześnie przymusu podjęcia decyzji, których konsekwencji nie są w stanie przewidzieć. Taka sytuacja rodzi w nich napięcia i stany, w których trudno jest podejmować w pełni racjonalne decyzje. Dlatego tak istotne jest, aby każda z tych decyzji odznaczała się wysoką trafnością oraz była podjęta w odpowiednim czasie. **Jednym z najistotniejszych działań będzie właściwa ocena ryzyka dla dziecka i właściwa ochrona jego bezpieczeństwa z jednoczesnym zachowaniem jego prawa do wychowania w rodzinie.**

Najkorzystniejszym środowiskiem wychowawczym dla młodego człowieka jest oczywiście rodzina i opieka rodziców biologicznych. Niestety rokrocznie pewien procent dzieci z różnych przyczyn zostaje pozbawiona możliwości wychowywania się w swoim naturalnym środowisku i trafia do pieczy zastępczej. Kształt obecnej opieki zastępczej zainicjowany został zmianami z 1999 r., kiedy to przy okazji reformy administracji publicznej przekazano zadania dotyczące tejże opieki resortom zajmującym się polityką społeczną.

We współczesnej literaturze i badaniach brakuje dostatecznej refleksji nad etapem przejścia z jednego środowiska opiekuńczego do innego. Ogólnie dysponujemy badaniami nad konsekwencjami tego przejścia, stosunkowo dobrze opisane są zarówno środowiska opiekuńcze rodzinne i pieczy zastępczej, jednocześnie zdecydowanie brakuje **analizy samego procesu zamiany środowiska i jego uwarunkowań**. Należy pamiętać (za Marzeną Ruszkowską, w monografii pt.: *Instytucjonalna piecza zastępcza wobec zdolnych podopiecznych*, Wydawnictwo Akademii Białskiej Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II, Biała Podlaska 2022, s. 11), iż dziecko trafia do systemu pieczy zastępczej, gdy dysfunkcyjne środowisko rodzinne nie zaspokaja jego podstawowych potrzeb: biologicznych, społecznych, kulturowych czy edukacyjnych, a tym samym zaburza jego prawidłowy rozwój, przyczynia się do wyobcowania dziecka w grupie rówieśniczej, jego izolacji, poczucia osamotnienia czy niemożności rozwijania swoich zdolności, zainteresowań i pasji.

W niniejszej publikacji dr Jarosław Przeperski stara się wypełnić tę lukę oraz przyczynia się do rozwoju myśli pedagogicznej. Kluczowym dla Habilitanta pytaniem jest: *jakie czynniki warunkują podejmowanie decyzji o umieszczeniu dziecka w zastępczym środowisku opiekuńczym?*

3.1. Dążenie do zintegrowanego podejścia familiocentrycznego i pajdocentrycznego wynikającego z systemowego rozumienia rodziny i podmiotowości dziecka

Po uchwaleniu Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, naukowcy i praktycy wspominali o istotności umieszczenia rodziny w centrum działań pedagogów społecznych, pracowników socjalnych czy asystentów rodziny, jednak koncepcja ta była stosunkowo mało rozpoznana w polskojęzycznej literaturze przedmiotu. W związku z tym jak podaje Kandydat **podjął prace związane z konceptualizacją pojęcia familiocentryzmu i pajdocentryzmu.**

W paradygmacie pajdocentrycznym najważniejsze są dziecko i przestrzeganie jego praw. W takim ujęciu dziecko wymaga ochrony przed swoją rodziną i środowiskiem. Drugie podejście, familiocentryzm, zakłada postawienie w centrum zainteresowania rodziny.

Ewolucja pojęcia familiocentryzmu doprowadziła do modyfikacji tego paradygmatu. Koncentracji na dziecku – jak podaje Habilitant – (pajdocentryzm) nie przeciwstawia się już koncentracji na rodzinie. **Przyjmując, że rodzina stanowi system, uznaje się dziecko za jego ważny element, którego nie można pominąć przy planowaniu i realizowaniu interwencji opiekuńczej.** Należy pamiętać, o czym też pisze dr Jarosław Przeperski, **o podmiotowości dziecka, które jest jedną z podstawowych idei rozwijanych w ramach pedagogiki.** Wiąże się ona z antropocentryzmem, ważnym założeniem pedagogiki, które mówi o tym, że człowiek jest w znanym nam świecie bytem naczelnym i najwyższą wartością.

Istotnym kontekstem rozważań naukowych Kandydata były sytuacje związane z napięciem pomiędzy ochroną dziecka i rodziny, także w przypadkach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Wyniki tych poszukiwań pokazały, że **optymalnym jest zintegrowanie podejścia familiocentrycznego i pajdocentrycznego wynikające z systemowego rozumienia rodziny.** Podsumowanie szerokich badań w tym zakresie dr Jarosław Przeperski umieścił w następujących artykułach: *Przemiany w systemie opieki i wsparcia rodziny z dziećmi. Perspektywa paradygmatu familiocentrycznego*², *Nowe paradygmaty w obszarze wsparcia rodziny w środowisku lokalnym, w perspektywie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej*³.

---

² J. Przeperski, *Przemiany w systemie opieki i wsparcia rodziny z dziećmi Perspektywa paradygmatu familiocentrycznego*, „Pedagogika Społeczna” 2017, nr 2 (64).

³ J. Przeperski, *Nowe paradygmaty w obszarze wsparcia rodziny w środowisku lokalnym w perspektywie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici Pedagogika” 2018, t. 34, nr 2.

Definiując pojęcie familiocentryzmu można także zidentyfikować wąskie rozumienie tego terminu jako praktyka familiocentryczna⁴. Jest ona wtedy rozpatrywana w kontekście relacji pomiędzy rodziną a profesjonalistą. Zainteresowanie Kandydata tym zagadnieniem zaowocowało adaptacją amerykańskiego narzędzia badawczego: Skali Praktyki Familiocentrycznej, która pozwala na pomiar stopnia praktyki familiocentrycznej: *Adaptacja polskiej wersji kwestionariusza Skala Praktyki Familiocentrycznej do badania jakości relacji pomiędzy profesjonalistami a rodzinami korzystającymi ze wsparcia instytucjonalnego*⁵. Jest to jedno z nielicznych narzędzi dostępnych w języku polskim. Prezentowana skala może być używana w sytuacji współpracy instytucji pomocowych, edukacyjnych z rodzinami z dziećmi. Pozwala ona na określenie jakości tej relacji. Uchwycenie tego wymiaru może przyczynić się do podniesienia jakości funkcjonowania samych instytucji jak i w efekcie rodzin, które z nich korzystają. Proces walidacji skal został przeprowadzony w dwóch etapach: pierwszy dotyczył tłumaczenia i adaptacji kulturowej, drugi – walidacji właściwości psychometrycznych. Procedura adaptacji kulturowej jest istotna, ponieważ obydwie skale były projektowane dla innych kontekstów kulturowych, językowych i organizacyjnych.

Analiza poszczególnych form pieczy zastępczej w świetle prezentowanej koncepcji pozwoliła Kandydatowi na sformułowanie wniosków praktycznych i teoretycznych. Mogą one zarówno zostać zastosowane przy tworzeniu, optymalizacji lokalnych programów wspierania rodziny, jak i inspirować do stawiania nowych pytań badawczych w obszarze pedagogiki społecznej, pedagogiki rodziny czy pracy socjalnej.

3.2. Badania paradygmatu paternalistycznego funkcjonującego w obszarze pomocy rodzinie i dziecku

Pedagogika, jak postuluje Oskar Szwabowski, tworzy swoją tożsamość wokół pojęcia paradygmatu i w związku z tym refleksja nad paradygmatami nie powinna znajdować się na obrzeżach dyskursu naukowego, czy być zaliczana jedynie do spuścizny historycznej. Paradygmat będący „zbiorem ostatecznych przesłanek w wyjaśnianiu jakiegoś obszaru rzeczywistości przyjętych w społecznościach uczonych, a następnie upowszechniony jako

---

⁴ R.I. Allen, C.G. Petr, *Rethinking family-centered practice*, „American Journal of Orthopsychiatry” 1998, t. 68, nr 1.

⁵ J. Przeperski, M. Grządzielewska, *Adaptacja polskiej wersji kwestionariusza Skala Praktyki Familiocentrycznej do badania jakości relacji pomiędzy profesjonalistami a rodzinami korzystającymi ze wsparcia instytucjonalnego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J – Paedagogia-Psychologia” 2020, t. 33, nr 1.

wzór myślenia w normalnych zbiorowościach użytkowników nauki”⁶, stanowi podstawę rozumienia procesów, szczególnie w społeczeństwie, które doświadcza tak dynamicznych zmian.

Badania przeprowadzone za pomocą metody *q-sort* (do analizy opinii 64 pracowników socjalnych zastosowano tę metodologię, przedstawiając im 54 stwierdzenia na oddzielnych arkuszach i prosząc o ich uporządkowanie w siatce) pokazały, że istotne jest kilka paradygmatów. Najważniejsze z nich to paradygmat paternalistyczny (*ogół stosunków opartych na zasadach zbliżonych do zasad rządzących życiem rodziny podporządkowanej władzy ojca*) obok już znanego familiocentrycznego i pajdocentrycznego.

Celem badania było zrozumienie poglądów pracowników socjalnych na temat czynników wpływających na podejmowanie decyzji o umieszczeniu dziecka poza rodziną oraz wszelkich możliwych różnic w postrzeganiu tych czynników pomiędzy pracownikami socjalnymi mającymi doświadczenie w podejmowaniu decyzji o umieszczeniu dziecka poza rodziną a tymi bez takiego doświadczenia.

Wyniki badań w tym obszarze wskazały, że istnieją ogólne kategorie, paradygmaty, które kształtują zarówno proces podejmowania decyzji dotyczący rodziny i dziecka jak i np. polityki rodzinne, społeczne. Badania pokazały, że w przypadku podejmowania decyzji o zmianie środowiska opiekuńczego dziecka należy wziąć pod uwagę paradygmat familiocentryczny i pajdocentryczny oraz paternalistyczny.

Osiągnięte rezultaty w badaniu były na tyle znaczące, że zostały opublikowane w jednym z najbardziej liczących się czasopism pracy socjalnej w formie artykułu: *Social Work Paradigms and Their Effect on Decision Making About Out-of-Home Placement*⁷.

3.3. Badania nad podejmowaniem decyzji w pracy socjalnej

Badania w tym obszarze dotyczyły nie tylko decyzji związanych z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, ale także innych występujących w praktyce pracy socjalnej. Badania Kandydat realizował w szerszym zespole, w którym uczestniczyli naukowcy,

---

⁶ Z. Kwieciński, *Tropy – ślady – próby. Studia i szkice z pedagogii pogranicza*, Poznań–Olsztyn 2000, s. 53.

⁷ J. Przeperski, *Social Work Paradigms and Their Effect on Decision Making About Out-of-Home Placement*, „Research on Social Work Practice” 2021, t. 31, nr 4.

członkowie grupy: *The Decisions, Assessment and Risk Special Interest Group (DARSIG)* w ramach *European Social Work Research Association* a także w ramach badań własnych.

Habilitant podejmował analizy związane z kilkoma wymiarami decyzji. Pierwszy dotyczył rozpoznania, na ile decyzje są podejmowane w oparciu o procesy refleksyjne lub intuicyjne. Z prowadzonych analiz Kandydata wynika, iż w wielu przypadkach refleksyjność jest kluczowa dla podniesienia jakości, także przyszłych decyzji. Z tego obszaru badań został opublikowany wieloautorski artykuł: *Using intuition in social work decision making*⁸ oraz rozdział *Reflexivity as a pivotal component of fieldwork in social work education*, napisany razem z dr hab. Małgorzatą Ciczkowską-Giedziun w *Routledge handbook of field work education in social work*⁹.

Drugi wymiar, którym się Kandydat zajmował to podejmowanie decyzji, kiedy zaangażowanych jest w proces więcej osób/institucji. Grupowe procesy decyzyjne różnią się od indywidualnych i w większym stopniu są narażone na oddziaływanie czynników związanych z poszczególnymi profesjami, instytucjami.

W obszarze instytucjonalnym podsumowaniem badań Kandydata (badania jakościowe w Polsce w pięciu rodzajach instytucji pracujących z rodzinami i dzieckiem) jest artykuł: *Cooperation in child welfare decision making: qualitative vignette study*¹⁰. Procesy grupowe analizowane były także w większym zespole i zostały zaprezentowane w artykule: *Group decision-making theories for child and family social work*¹¹ oraz rozdział: *Interprofessional decision making* opublikowanym w *The Sage handbook of decision making, assessment and risk in social work*¹². Uzupełnieniem powyższych analiz było pochylenie się nad wykorzystaniem danych statystycznych w procesie podejmowania decyzji, co zaowocowało wielo autorskim artykułem: *Using risk factor statistics in decision-making: prospects and challenges*¹³.

---

⁸ A. Sicora i in., *Using intuition in social work decision making*, „European Journal of Social Work” 2021, t. 24, nr 5.

⁹ J. Przeperski, M. Ciczkowska-Giedziun, *Reflexivity as a Pivotal Component of Fieldwork in Social Work Education*, „The Routledge Handbook of Field Work Education in Social Work” 2022,

¹⁰ J. Przeperski, B. Taylor, *Cooperation in child welfare decision making: Qualitative vignette study*, „Child Care in Practice” 2022, nr 28.

¹¹ R. Alfandari i in., *Group decision-making theories for child and family social work*, „European Journal of Social Work” 2022, nr .

¹² R. Alfandari, J. Przeperski, B. Taylor, *Interprofessional decision making [w:] The sage handbook of decision making, assessment and risk in social work*, B. J. Taylor i in. (red.), Thousand Oaks 2023.

¹³ L.M. Søjberg i in., *Using risk factor statistics in decision-making: prospects and challenges*, „European Journal of Social Work” 2021, t. 24, nr 5.

Suma różnych badań prowadzonych na przestrzeni lat i na różnych polach danego tematu pozwoliły Kandydatowi na holistyczne uchwycenie czynników, które warunkują określone zjawiska. Oczywistym jest, iż inspiracje dla dociekań badawczych można czerpać zarówno z praktyki pracy socjalnej, pedagogiki opiekuńczej, jak i z badań naukowych.

Badania nad paradygmatami w pedagogice opiekuńczej i społecznej, podejmowaniem decyzji doprowadziły do momentu, w którym **dr Jarosław Przeperski** (jak opisuje w autoreferacie) podjął decyzję o rozpoczęciu badań związanych z współwystępowaniem paradygmatów familiocentrycznego i pajdocentrycznego oraz paternalistycznego z orientacją profesjonalistów na umieszczenie dziecka w zastępczym środowisku opiekuńczym lub orientacją na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej. Wyniki podjętych badań zostały zawarte w przygotowanej monografii, która stanowi znaczące osiągnięcie naukowe.

Po analizie dostępnych dokumentów, publikacji i innych osiągnięć naukowo-dydaktycznych jestem przekonany, iż Kandydat dr Jarosław Przeperski w pełni rozumie, iż badania pedagogiczne prowadzone w tradycji społecznej (humanistycznej) posiadają zawsze interpretacyjny, procesualny i nieostateczny charakter. Poznanie w naukach humanistycznych (rozumienie, interpretacja) jest także uwikłane w świat przeżyć i dziejowy charakter podmiotu poznającego. Badacz, mając świadomość takiego uwikłania, powinien wznosić się ponad te zależności, jednak z świadomością, że w procesie badawczym nigdy nie będzie w stanie tych zależności w sposób całkowity zneutralizować. Dr Jarosław Przeperski w swych badaniach umiejętnie likwiduje (wyrównuje, uzupełnia) część frustracji, wywołanej przez niekończące się różnice zdań naukowców. Próbuje zrozumieć prezentujących odmienne zdanie specjalistów, a nawet oceniać, które wyniki są najbardziej odpowiednie w jakich sytuacjach i dla jakich celów. Działania Habilitanta w zakresie nauk pedagogicznych zmierzają w kierunku poprawy społeczności i świata. Habilitant posiada wyostrzoną umiejętność krytycznego myślenia i wnikliwej obserwacji.

Pedagog powinien charakteryzować się otwartością i empatią, wzbudzać zaufanie. Konieczne jest posiadanie umiejętności nawiązywania kontaktów i słuchania. Niezbędna jest cierpliwość, zdolność koncentracji uwagi, a także podzielność uwagi i dobra pamięć. Jestem przekonany, iż te wszystkie cechy posiada Opiniowany Kandydat.

Przedłożone osiągnięcia naukowe są uzasadnieniem dla złożonego przez dra Jarosławowa Przeperskiego wniosku: o przyznanie mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie dyscypliny pedagogika. Stwierdzam, że jego osiągnięcia naukowe w pełni mieszczą się w zakresie złożonego wniosku.

**4. WYBITNOŚĆ, ORYGINALNOŚĆ, UNIKATOWOŚĆ, NIEPOWTARZALNOŚĆ
OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH (SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1, PKT.
2A USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – STANOWIĄCYCH
ZNACZĄCY WKŁAD W ROZWÓJ PEDAGOGIKI**

Poprzez ocenę dorobku naukowego dochodzi się do poznania oryginalności podjętego zagadnienia, podjętych badań. W procesie badania całości dorobku naukowego dra Jarosławowa Przeperskiego zauważalna jest nowa jakość, niepowtarzalność, co wcześniej nie istniało lub istniało w ograniczonym obszarze. Trudne zadanie, jakim jest przygotowanie i napisanie dobrej pracy naukowej wymaga znajomości wielu zagadnień. Praca stanowi swego rodzaju *vademecum* pisania prac naukowych. Należy pamiętać, iż sama jednak chęć, nawet wybitne uzdolnienia, nie wystarczą do bycia twórczym, gdyż kreatywność człowieka jest silnie aksjologicznie nasycona. Potrzebna jest wiara w celowość i wartościowość samego procesu, jak i twórczego wytworu, by potencjał kreatywny jednostki mógł się rozwinąć konieczne jest dążenie do utrzymania stałej, silnej motywacji wewnętrznej, ukierunkowanej na ciągły rozwój. Dobry pedagog, niosąc pomoc w rozwoju, musi działać na rzecz podniesienia wewnętrznego napięcia jednostki. A więc sam musi takie wewnętrzne napięcie posiadać i to wydaje się rzecz godna zauważenia w świetle prezentowanych wyników empirycznych analiz.

Znaczący wkład w rozwój nauk społecznych, w tym pedagogiki dorobku dr Jarosław Przeperski leży nie tylko w jego naturze, ale także w sposobie patrzenia na świat, na problemy pedagogiki, historii oraz nauki prawne, mogące być przyczynkiem do dalszego rozwijania podejmowanych problemów badawczych.

Wydaje się, iż bardzo naturalne było dla Kandydata przyjęcie w swych badaniach perspektywy pedagogiki opiekuńczej, uzupełnianej koncepcjami pedagogiki społecznej, pedagogiki rodziny czy teorii pracy socjalnej, która dynamicznie rozwija się w wielu krajach na świecie.

Wskazanie niepowtarzalności głównej monografii Habilitanta pt. *Uwarunkowania decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym* przedstawię w kolejnym punkcie recenzji. W swojej karierze naukowej dr Jarosław Przeperski był zaangażowany w rozwój kilku dodatkowych obszarów naukowych.

Pierwszy obszar wiąże się z **badaniami nad przemocą domową**. Wynika on w dużej mierze z zaangażowania, jako kierownik zespołu badawczego, w badania w ramach projektu dotyczącego profilaktyki przemocy domowej, realizowanego przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie, w partnerstwie z Uniwersytetem w Stavanger. W obszarze tym powstało kilka publikacji, m.in.: *Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej: konteksty teoretyczne i praktyczne*¹⁴. Jednocześnie w ramach projektu, na podstawie badań, powstał: *Zintegrowany model przemocy domowej*.

Drugi obszar związany jest z transferem badań do praktyki i polityk publicznych. Wiąże się to z zaangażowaniem w podejście *evidence-based* gdzie następuje silne połączenie teorii, badań i praktyki. W tym obszarze, oprócz elementów zawartych w wymienianych wcześniej publikacjach, pojawiły się książki i rozdziały: *Badania współczesnej rodziny: w kontekście tworzenia polityk publicznych opartych na wiedzy i dowodach naukowych*¹⁵.

W ramach pracy naukowej istotnym był dla Kandydata rozwój warsztatu badacza poprzez **wykorzystanie w badaniach różnych metodologii**. Należy tu wymienić szkolenia z przeglądu literatury odbyte na Ulster University w Irlandii Północnej i wykorzystane w artykułach – przeglądach literatury, ale także w praktycznie każdej pracy naukowej. Kandydat zainteresował się także metodą epizodów (*vignette*), która jest powszechnie wykorzystywana w badaniach pedagogicznych i pracy socjalnej, co pozwoliło na przygotowanie badań i artykułu dotyczącego współpracy instytucji pomocowych oraz samodzielnego artykułu poświęconego tej metodzie: *Metoda epizodów (vignettes) w badaniach społecznych i familiologicznych: konteksty teoretyczne i praktyczne*¹⁶. Ciekawym

---

¹⁴ J. Przeperski, *Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej – konteksty teoretyczne i praktyczne*, „Family Forum” 2020, nr 9.

¹⁵ J. Przeperski, *Badania współczesnej rodziny: w kontekście tworzenia polityk publicznych opartych na wiedzy i dowodach naukowych*, Warszawa 2019.

¹⁶ J. Przeperski, *Metoda epizodów (vignettes) w badaniach społecznych i familiologicznych: konteksty teoretyczne i praktyczne*, „Problemy Polityki Społecznej” 2018, t. 42, nr .

doświadczeniem, ale również wyzwaniem było użycie w badaniach metody *q-sort*¹⁷. Oczywiście oprócz wymienionych metod Opiniowany wykorzystywał w swojej pracy cały wachlarz metod i technik badawczych powszechnie używanych w badaniach pedagogicznych.

Po analizie materiałów optymalnym jest zintegrowanie przez Kandydata podejścia familiocentrycznego i pajdocentrycznego wynikające z systemowego rozumienia rodziny.

Na koniec warto także wskazać na nowe narzędzia: skalę do pomiaru paradygmatów familiocentrycznego i pajdocentrycznego oraz skalę do pomiaru paternalizmu, które zostały adaptowane do polskich warunków. Mogą być one wykorzystane zarówno przez naukowców jak i praktyków. Będą więc pomocne zarówno w rozwoju nauki, poszerzaniu obszarów badawczych jak i podnoszeniu profesjonalizmu praktyków, którzy na co dzień pracują z rodzinami z dziećmi.

Podsumowując. Dr Jarosław Przeperski jest dyrektorem w Centrum Badań nad Rodziną Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jego zainteresowania naukowe są skoncentrowane na badaniach familiologicznych, politykach rodzinnych, procesach demograficznych, pracy socjalnej z rodziną, procesom podejmowania decyzji oraz behawioralnych politykach publicznych. Jest On autorem kilkunastu publikacji w polskich i zagranicznych czasopismach naukowych, a także redaktorem publikacji i serii wydawniczych w takich wydawnictwach jak Oxford University Press, Routledge, Springer. Ekspert w obszarze polityki rodzinnej w projektach prowadzonych na rzecz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta RP oraz Rzecznika Praw Dziecka.

Ogólnie dorobek naukowy dra Jarosława Przeperskiego jest pełny, skryształizowany i dojrzały. Stwierdzam, że przedłożone powyżej osiągnięcia naukowe Habilitanta w pełni spełniają przesłanki ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, o których mowa w art. 219, ust. 1, pkt. 2a.

---

¹⁷ J. Przeperski, *Social Work Paradigms and Their Effect on Decision Making About Out-of-Home Placement*, op. cit.

5. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1, PKT. 2A i 2B USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – KANDYDAT POSIADA 1 MONOGRAFIĘ NAUKOWĄ (2A) lub CYKL POWIĄZANYCH TEMATYCZNIE ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH (2B)

Za najważniejsze osiągnięcie naukowe Doktorant przedstawia autorską monografię pt. *Uwarunkowania decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2024, ss. 236.

Jak to zostało wcześniej podkreślone badania związane ze zmianą środowiska opiekuńczego dziecka są bardzo rzadko podejmowane w Polsce. Powstała swego rodzaju luka badawcza. Zagadnienia związane z dziećmi opuszczonymi analizuje się w literaturze pedagogicznej, formułowane są teoretyczne i praktyczne wnioski z badań instytucji opiekuńczych. Istotnym jest podkreślenie, że decyzje te mają ogromne znaczenie dla życia poszczególnych dzieci i ich rodzin. W związku z tym ważny jest nie tylko wymiar naukowy badań, ale także ich wymiar praktyczny. Badania te mogą przyczynić się do lepszej jakości decyzji i tym samym poprawić jakość życia dzieci i ich rodzin, które znajdują się w sytuacji konieczności podjęcia decyzji dotyczących ich dalszego sposobu życia.

W projektowaniu badań istotne jest to, czy rozwiązanie danego problemu badawczego wnosi nowy element wiedzy do danej dyscypliny naukowej, a szerzej – nauki, oraz czy jest to problem na tyle ważny, że pozwala wnieść znaczący wkład w rozwój nauki. **Cel badania wynika nie tylko z analizy literatury przedmiotu i zidentyfikowania luki badawczej, ale także z wcześniejszych badań Autora.** W badaniach tych wyłoniły się nowe kategorie, które zostały oznaczone jako paradygmaty: familiocentryczny i pajdocentryczny oraz paternalistyczny.

Zgodnie z przedmiotem badań i ich celem głównym problem badawczy został sformułowany następująco: *W jaki sposób decyzje pracowników socjalnych i asystentów rodziny dotyczące zmiany środowiska opiekuńczego dzieci współwystępują z wynikami skal mierzących poziom paternalizmu oraz podejść pajdocentrycznego i familiocentrycznego?* Odpowiadając na tak postawiony problem badawczy, można określić, czy rzeczywiście wskazane paradygmaty modyfikują decyzje związane ze zmianą środowiska opiekuńczego.

Badania pokazały, że pracownicy charakteryzujący się różnymi podejściami paradygmatycznymi różnią się od siebie w orientacji związanej z decyzją o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Można powiedzieć, że poszczególne paradygmaty modyfikują

decyzje związane ze zmianą środowiska opiekuńczego. Nie oznacza to, że jedynie podejście paradygmatyczne wpływa na ostateczne decyzje. Zgodnie z koncepcją modelu ekologicznego, która została potwierdzona w badaniach empirycznych, wszystkie czynniki warunkują określone decyzje dotyczące dziecka. Jednak charakteryzowanie się określonym rodzajem podejścia paradygmatycznego będzie oddziaływało na poziom określonej orientacji decyzyjnej.

Przeprowadzone badania pokazały, że przy analizie procesu decyzyjnego związanego ze zmianą środowiska opiekuńczego dziecka należy brać pod uwagę nie tylko komponenty związane z diagnozą, oceną sytuacji dziecka i rodziny, warunkami organizacyjnymi, kulturowymi, społecznymi i prawnymi, czy osobą podejmującą decyzje. Istotne jest spojrzenie na te uwarunkowania z szerszej perspektywy. Takie podejście umożliwia koncepcja paradygmatu jako podstawowego modelu, układu odniesienia, który jest używany, aby uporządkować obserwacje i rozumowanie¹⁸.

Oprócz odpowiedzi na główny problem badawczy szczegółowe analizy zebranego materiału ujawniły wiele ciekawych wątków, które niewątpliwie rozszerzają wiedzę także dotyczącą np. charakterystyki profesjonalistów – pracowników socjalnych i asystentów rodziny w Polsce.

W prezentowanym badaniu koncepcja przekształcenia paradygmatycznego została przeanalizowana w odniesieniu do momentu, kiedy konieczne jest podjęcie decyzji o zmianie środowiska opiekuńczego dziecka. Wydaje się, że jest możliwe zastosowanie jej szerzej, także do innych obszarów i etapów opieki. Właściwie we wszystkich momentach, kiedy podejmowane są jakiejkolwiek decyzje występują uwarunkowania paradygmatyczne.

Słusznie podaje Habilitant, że dla podjęcia jakiejkolwiek interwencji kluczowe jest stwierdzenie, że zarówno samo dziecko jak i jego rodzice nie są w stanie samodzielnie zaspokoić ponadpodstawowych potrzeb dziecka.

Należy pamiętać, iż umieszczenie dziecka w środowisku substytucyjnym jest wydarzeniem, które zmienia trajektorię życia i często wyznacza sposób funkcjonowania dziecka także w życiu dorosłym. **Nie trzeba więc przekonywać, że trafność podjętej decyzji ma ogromne znaczenie dla jego życia.** Zarówno zbyt wczesne/niepotrzebne jak i

---

¹⁸ E. Kantowicz, *Praca socjalna w Europie. Inspiracje teoretyczne i standardy kształcenia*, Olsztyn 2005, s. 53.

zbyt późne podjęcie decyzji o umieszczeniu może skutkować znaczącymi negatywnymi zmianami w funkcjonowaniu dziecka i jego rodziny. Podjęte badania rozszerzają sposób analizy i rozumienia procesu, jak i samej ostatecznej decyzji związanej ze zmianą środowiska opiekuńczego. Pozwalają na zidentyfikowanie czynników, które często są niedostrzegane w praktyce pomocowej. Większa świadomość mechanizmów, które wpływają na decyzje pozwala także na projektowanie rozwiązań zwiększających jakość i trafność decyzji. I, oczywiście, **zmiany te nie tyle mają prowadzić do pozostawienia wszystkich dzieci w rodzinach biologicznych, nawet za cenę ich bezpieczeństwa lub też masowego umieszczania dzieci w pieczy zastępczej nie licząc się ze zdaniem i odpowiedzialnością rodziców, ale do podejmowania decyzji właściwych.**

Zdaniem Habilitanta – w obecnej praktyce związanej z pieczą zastępczą, jeżeli w ogóle podejmowane jest zagadnienie trafności decyzji to dotyczy ono trafności diagnozy przypadku (dziecka i rodziny). W praktyce konieczne jest więc odejście od wąskiego podejścia na rzecz szerszej analizy procesu i uwarunkowań podejmowania decyzji. Istotnym postulatem jest wprowadzenie już od początku kształcenia pracowników socjalnych, asystentów rodziny czy pedagogów treści związanych z interwencją opiekuńczą, procesem i uwarunkowaniami podejmowania decyzji dotyczących klientów. Warto także byłoby objąć różnymi formami doksztalcania osoby już pracujące, co pozwoliłyby im na bardziej zobiektywizowaną ocenę i identyfikację osobistych przekonań, a także ich wpływ na podejmowanie decyzji. Ważnym elementem kształcenia powinno być także utrwalenie podejścia refleksyjnego w codziennej praktyce profesjonalistów. Ułatwia ono zrozumienie zarówno zachowań własnych (profesjonalisty) oraz klientów (dzieci)¹⁹. Znaczącą rolę w identyfikacji paradygmatów może pełnić także super wizja pracy socjalnej, gdzie analizowane są nie tylko konkretne przypadki klientów i ich rodzin, ale także sposób funkcjonowania samego pracownika²⁰.

Wskazanie funkcjonujących w praktyce paradygmatów prowadzi także do stwierdzenia, że potrzebny jest nowy model współpracy z klientami. Musi być on

---

¹⁹ J. Przeperski, M. Ciczowska-Giedziun, *Reflexivity as a Pivotal Component of Fieldwork in Social Work Education*, „The Routledge Handbook of Field Work Education in Social Work” 2022,

²⁰ *Superwizja pracy socjalnej dla praktyków*, P. Domaradzki, J. Krzyszkowski, M. Sosnowski, A. Włoch (red.), seria „Akademia Samorządowa”, Łódź 2016.

zbalansowany tak, aby nie wychylał się zbyt mocno w jakimkolwiek kierunku. Taki model wymagałby przededefiniowania sposobu zaangażowania użytkowników systemu (klientów), ale także prawa pracowników socjalnych, asystentów rodziny do podejmowania decyzji. Kluczowy jest także powrót do głównego zadania pracy socjalnej związanego z usamodzielnianiem klientów, przejmowaniem przez nich odpowiedzialności za swoje życie, podejmowane decyzje. W tym kontekście należy zauważyć także te grupy klientów, które mogą mieć szczególne trudności w odzyskiwaniu samodzielności i przejęciu odpowiedzialności. Osoby o niskim statusie edukacyjnym, niskim poziomie autorefleksji czy też chore, z niepełnosprawnościami będą wymagały innego sposobu pracy. W takich przypadkach istotny będzie nie tylko **główny cel pracy socjalnej**, jakim jest **odzyskanie podmiotowości poprzez usamodzielnienie**, ale także **upodmiotowienie** przez znaczące podniesienie jakości życia czy też nabycie autonomii w tych wymiarach, w których jest to możliwe.

Prezentowane badania dotyczące uwarunkowań decyzji dotyczących zmiany środowiska opiekuńczego wydają się dobrym przykładem, gdzie teoria i badania służą praktyce, a praktyka dostarcza danych pozwalających na rozwój badań i teorii.

Publikacja jest obszarem szczególnie ciekawym poznawczo ze względu na praktykę pedagogiczną. Wyniki badań są również cennym materiałem do analiz dla studentów pracy socjalnej i pedagogiki opiekuńczej. Należy podkreślić, iż większość dotychczasowych badań własnych autora sytuuje się w obszarze pracy socjalnej oraz pedagogiki społecznej.

Stwierdzam, że ubiegający się o stopień doktora habilitowanego dr Jarosław Przeperski w pełni spełnia przesłanki, o których mowa w art. 219, ust. 1, pkt 2 a i 2b ustawy z 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* – wykazania się jedną monografią naukową lub jednym cyklem powiązanych tematycznie artykułów ujętych w wykazie MNiSW. Kandydat spełnia pierwszą przesłankę.

6. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1, PKT. 3) PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – WYKAZANIE SIĘ ISTOTNĄ AKTYWNOŚCIĄ NAUKOWĄ REALIZOWANĄ W WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ, W SZCZEGÓLNOŚCI ZAGRANICZNEJ

Współczesny model uprawiania nauki zachęca do współpracy pomiędzy naukowcami reprezentującymi różne instytucje oraz coraz częściej różne dyscypliny naukowe. Aktywność

naukowa Habilitanta w dużej części jest oparta właśnie o taki model działania naukowego. Przynosi on wiele korzyści, ale także pozwala spojrzeć na dotychczasowe problemy z innej perspektywy, czy też wzbogacić swój warsztat metodologiczny.

W tym miejscu warto podkreślić, że zmiany technologiczne, także po doświadczeniu pandemii spowodowały, że wiele z tych działalności przenosi się do przestrzeni wirtualnej. Zdaniem Kandydata – choć nic nie zastąpi osobistych wizyt w różnych ośrodkach naukowych, to coraz większe znaczenie ma tworzenie wirtualnych zespołów badawczych, które prowadzą bardzo konkretne badania i publikują je w najlepszych wydawnictwach naukowych.

Aktywność naukową mogę podzielić na kilka obszarów:

Kandydat odnotowuje uczestnictwo w pracach 3 zespołów badawczych, realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, w tym jako:

- kierownik grantu w części realizowanej na UMK (*projekt badawczy: Kooperacja efektywna i skuteczna. Projekt partnerski – lider Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, UMK – partner projektu. Wartość projektu: 11 977 479,39 zł, wartość projektu badawczego UMK: 4 863 047,40 zł, finansowanie: Europejski Fundusz Społeczny*),
- kierownik grantu badawczego [projekt badawczy: Polityka sprawiedliwości 2018. (projekt realizowany na UMK). Wartość projektu: 6 684 260 zł. Finansowanie: Ministerstwo Sprawiedliwości] oraz
- kierownik międzynarodowego zespołu badawczego (*Międzynarodowy projekt badawczy: 'The Integrated System of Domestic Violence Prevention'. Projekt realizowany przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie w partnerstwie z Uniwersytetem w Stavanger (Norwegia). Wartość projektu: 8 791 999,34 zł. Finansowanie: Fundusze Norweskie*).

Dr Jarosław Przeperski wykazał członkostwo w 3 międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych, w tym w:

- European Social Work Research Association (od 2018 r.),
- International Behavioural Public Policy Association (od 2022 r.),
- Stowarzyszeniu Szkół Pracy Socjalnej (instytucjonalnie jako Centrum Badań nad Rodziną UMK) (od 2019 r.).

Kandydat wykazuje 2 kilkudniowe staże w zagranicznych instytucjach naukowych, w 2018 i 2023 r., odpowiednio w Ulster University (brytyjska uczelnia publiczna zlokalizowana w Irlandii Północnej) oraz Stavanger University (norweski uniwersytet).

Ponadto Kandydat wykazuje członkostwo w 9. komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism, 8. wykonanych recenzji prac naukowych, publikowanych w 5. czasopismach międzynarodowych [1) *Child care in Practice* (Taylor&Francis IF 1,9); 2) *Sustainability* (MDPI IF 3,9); 3) *European Social Work Research* (Policy Press); 4) *British Journal of Social Work* (Oxford University Press IF 1,8) oraz 5) *Children and Youth Services Review* (Elsevier IF 3,3)] oraz opisuje jedno uczestnictwo w programie międzynarodowym, w roli członka międzynarodowego komitetu sterującego (*Erasmus + IAS* oraz *Increasing Accessibility Of Integrated ECEC Services To Support All Families With Young Children*).

Szczegółowo Kandydat opisał zagadnienie w części 5 autoreferatu.

Stwierdzam, że ubiegający się o stopień doktora habilitowanego dr Jarosław Przeperski w pełni spełnia przesłanki, o których mowa w art. 219, ust. 1, pkt 3 ustawy z 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* – wykazania się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej.

7. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 1 USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – PODSUMOWANIE

Kandydat **dr Jarosława Przeperski** spełnia poszczególne przesłanki ww. przepisu, tj.:

- 1) Stopień doktora nauk społecznych (2014 rok) nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na podstawie pracy doktorskiej *Konferencja Grupy Rodzinnej jako metoda pomocy rodzinie* (promotor dr hab. prof. UMK Tomasz Biernat) – **przesłanka spełniona**.
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
  - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a – **przesłanka spełniona**;

b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b – cykl (5.) powiązanych tematycznie artykułów naukowych – **przesłanka niespełniona**.

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej – **przesłanka spełniona**.

Stwierdzam, że ubiegający się o stopień doktora habilitowanego dr Jarosława Przeperski w pełni spełnia przesłanki, o których mowa w art. 219, ust. 1 ustawy z 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

8. JEDNOZNACZNA KONKLUZJA WSKAZUJĄCA, CZY W OPINII RECENZENTA ZASADNE JEST DOPUSZCZENIE HABILITANTA DO DALSZYCH ETAPÓW PRZEWODU HABILITACYJNEGO

Dorobek z zakresu pisarstwa naukowego jest ważnym wskaźnikiem rozwoju osób starających się o awans naukowy i w tym zakresie Habilitant spełnia kryteria ustawowe w sensie liczbowym i jakościowym. Tematyka poruszanych w licznych publikacjach problemów i zjawisk ważnych z naukowego (pedagogicznego) i społecznego punktu widzenia, oscylująca wokół wątków powiązanych z ***uwarunkowaniami decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym***, wpisując się konsekwentnie w zainteresowania badawcze, społeczne i dydaktyczne dra Jarosława Przeperskiego świadczy o jego prawidłowym rozwoju naukowym. Szczególnie ostatnia monografia i szereg artykułów wcześniejszych, powiązanych z ostatnim dziełem, dowodzą o niepowtarzalności i wnikliwości naukowej Kandydata.

Przedłożone osiągnięcia naukowe oraz dostrzeżenie ich wagi przez środowiska naukowe są uzasadnieniem dla złożonego przez dra Jarosława Przeperskiego wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie dyscypliny pedagogika. Wobec powyższego stwierdzam, że jego osiągnięcia naukowe mieszczą się w zakresie złożonego wniosku.

Mimo poczynionych wcześniej drobnych krytycznych uwag, oceniam ostatecznie przedłożony dorobek naukowy bardzo pozytywnie. Składa się na tę ocenę znacząca aktywność badawcza Habilitanta, przejawiająca się zarówno w podejmowaniu wielu inicjatyw badawczych oraz kierowaniu nimi, jak i w równie licznych publikacjach, a także w czynnym uczestnictwie w życiu naukowym kraju i nie tylko. Dorobek ten, choć koncentruje się głównie wokół problemu **uwarunkowań decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym**, to jednak obserwować można w realizowanych kolejnych projektach badawczych (bo dla mnie monografia jest ogromnym własnym projektem badawczym) systematyczny postęp w doskonaleniu metodyki badań i stosowanych narzędzi badawczych. Godną wreszcie podkreśleniem pozostaje równie aktywna działalność dydaktyczna i popularyzatorka Habilitanta.

Na podstawie przesłanej dokumentacji, stwierdzam, że przedłożony do oceny dorobek naukowy przez **dra Jarosława Przeperskiego**, tj. monografie, osiągnięcia publikacyjne i aktywność naukowa, a także efekty bogatej i różnorodnej działalności dydaktycznej oraz organizacyjno-społecznej, **jednoznacznie wypełniają kryteria**, jakie przed ubiegającymi się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego zostały określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”, o których mowa w art. 219 i na tej podstawie **wnioskuję o dopuszczenie dra Jarosława Przeperskiego do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.**

Życzę dalszych sukcesów i powodzenia w życiu osobistym i naukowym.

15.11.2024 r.

.....
podpis Recenzenta